

N:o 19.

Ank. till Riksd. kansli den 14 maj 1895, kl. 12 midd.

Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 9, i anledning af motion, angående meddelande af föreskrifter i syfte att vid slagt af husdjur minsta möjliga lidande måtte tillfogas djuren.

Uti en vid sistlidne riksdag väckt motion hade hr *Treffenberg*, på uppmaning af ett stort antal djurskyddsöreningar, hemställt att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t begära, att Kongl. Maj:t måtte taga i nådigt öfvervägande, »om och till hvilken utsträckning lagbestämmelser må kunna meddelas i syfte att vid slagt af husdjur minsta möjliga lidande, medelst förutgående bedöfning eller på annat ändamålsenligt sätt, tillfogas djuren».

Denna motion, som remitterades till *lagutskottet*, afstyrktes af detta samt afslogs jemväl af Riksdagens begge kamrar, i den första dock efter omröstning med endast 1 rösts majoritet, men i den andra utan omröstning.

Såsom skäl för sitt afstyrkande hade *lagutskottet* endast åberopat den åsigt, »att motionens syfte säkrare än genom nya lagbestämmelser skulle vinnas på öfvertygelsens och upplysningens väg»; men mera än denna

åsigt, som af åtskilliga talare inom kamrarne bemöttes med erinran om den uppfostrande verkan, som goda och humana lagar medföra, hade, efter motionärens förmodan, till motionens fall inverkat den tvekan, som åtskilliga ledamöter af Riksdagen hyste om lämpligheten att i allmänna lagen införa stadganden om straff för den särskilda art af grymhet, som nu afsåges, samt om vådan af att uteslutande till Kongl. Maj:ts ekonomiska lagstiftningsrätt hänskjuta ordnandet af denna angelägenhet. Betänkligheterna såväl i ena som andra hänseendet borde dock, ansåge motionären, kunna häfvas, om man ville förena sig om ett förmedlingsförslag i sådan rigtning, att Riksdagen väl förbehölle sig att pröfva de *allmänna grunderna* för en eventuel lagstiftning i ämnet, men tillika öfverlemnade åt Kongl. Maj:t att utfärda en på samma grunder hvilande och med ytterligare erforderliga reglementariska föreskrifter kompletterad förordning angående hvad vid slagt af hemdjur skall iakttagas.

Ett försök till ett dylikt förmedlingsförslag tillåte han sig därför, i det att han föresloge,

att Riksdagen behagade till Kongl. Maj:t aflåta underdånig skrifvelse med begäran att Kongl. Maj:t täcktes *dels* låta utröna, om och till hvilken utsträckning stadganden må kunna meddelas i syfte att vid slagt af hemdjur minsta möjliga lidande, medelst förutgående bedöfning eller på annat ändamålsenligt sätt, tillfogas djuren, *dels ock*, derest utredningen dertill föranleder, låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till de allmänna grunder, på hvilka en eventuel lagstiftning i ämnet synes böra byggas, samt derefter, och sedan dessa grunder blifvit af Riksdagen pröfvade, utfärda föreskrifter om hvad vid hemslagt af husdjur, till vinnande af ofvan omförmälda ändamål, skall iakttagas.

Det lär icke af någon förnekas, att i denna fråga, likasom i hvarje annan af humanitär beskaffenhet, »öfvertygelsens och upplysningens väg» är den »säkraste», men den är ty värr äfven den *långsammaste*; och, när fråga är om osägliga lidanden för lefvande varelser, skulle det vara en oförsvarlig grymhet att åt tiden och en sent växande upplysning öfverlemna hvarje åtgärd till afböjande af sådana lidanden.

I många trakter af vårt land tillgår ännu slagtingen på det sätt att djuren kullkastas genom rep, hvilka fästas ofvanom djurets klöfvar, hvarefter och sedan djuret lagts på rygg med fötterna bundna uppåt, djurets hals utan vidare uppskäres och matstrupen utdrages samt ombindes, för att det blod, som kommer från halsådrorna, ej skall blifva förorenadt — och försiggår hela denna hemska operation utan all föregående bedöfning.

När man nu betänker, att i Sverige omkring 760,000 större djur

och i allt minst 4 millioner husdjur årligen slaktas, inses lätt den stora betydelsen å ena sidan af dessa grymheters fortsättande och å den andra af hvarje verksam åtgärd till deras afhjelpande.

Man har också i flera andra länder, i samma mån upplysningen och medkänslan för djuren vaknat, bemödat sig att genom lagstiftningen sätta en gräns för ett onödigt marterande af djuren vid deras nedslagtning.

I hertigdömet *Sachsen-Meiningen* stadgades genom lag af den 23 maj 1891 och i konungariket *Sachsen* i mars månad år 1892, att blod-aftappningen vid slagt af alla husdjur skall föregås af bedöfning, och för öfrigt förefinnas vid alla offentliga slagthus i Tyskland och Österrike särskilda bestämmelser för slagtsättet, hvarigenom humanitetens fordringar tillgodoses. Äfven i Schweiz är slagt utan bedöfning förbjuden. I vissa reglementen, t. ex. i Bernburger slagthusförordningen, äro bestämmelserna synnerligen noggranna, såsom framgår af följande i denna förordning förekommande paragrafer:

§ 4. Hvarje rå och plågsam behandling af slagtboskap är förbjuden.

§ 7. Boskap, som ställes in i slagthus för längre tid än 24 timmar, skall af egaren förses med tillräckligt med foder, i annat fall sörjer slagthusförvaltningen för utfodringen.

§ 10. Dödandet af djuren skall verkställas på ett möjligast snabbt och smärtfritt sätt. Magistraten bestämmer, huru det ändamålsenligast bör ske. Slagten får verkställas blott af öfvadt och tillräckligt kraftigt folk, kontrolleradt af uppsyningsmannen; öfvadt folk är en gång för alla förbjudet att befatta sig dermed.

§ 11. Slagtdjuren få införas i slagtrummet först sedan alla förberedelser för slagten äro vidtagna.

Derjemte stadgas att dödandet af nötkreatur och hästar skall ske medelst användande af slagtmask, samt att småboskap och svin skola före slagten medelst klubba eller hammare döfvas o. s. v.

Liknande föreskrifter hafva slagthusen i Bremen, Würzburg, Hannover, Chemnitz, Mülheim, Iserlohn, Erfurt m. fl.

Hvad åter vårt land angår, så ega vi till afvärjande af djurs misshandling endast ett mycket knapphändigt stadgande i 18 kap. 16 § af strafflagen, af följande lydelse: »Visar någon i behandling af egna eller andras kreatur uppenbar grymhet, straffes med böter, högst etthundra riksdaler», hvilket sistnämnda maximibelopp år 1890, genom en förordning den 20 juni, bortfallit, hvarigenom böterna nu kunna utsträckas till högre belopp.

Naturligtvis beror nu tillämpningen af detta lagrum af domarens uppfattning hvad med »*misshandling*» vid slaggt förstås; och så länge särskilda stadganden härom saknas, skall en öfver hela vårt land gängse grym sedvana i detta fall förhindra tillämpning af det nuvarande allmänna lagbudet.

Vid sådant förhållande påkallar mensklighet och pligt emot de medskapade varelser, som äro oss gifna till hjälp och näring, men icke till misshandling, mera fullständiga och ändamålsenliga bestämmelser i förevarande fall. Motionären har emellertid, i sitt nu ingifna förslag, icke velat ensamt åt Kongl. Maj:t öfverlemna utfärdandet af nya stadganden i detta ämne, utan, på samma gång han sökt genom regeringens försorg vinna nödig utredning, tillika velat bereda Riksdagen tillfälle att deltaga i pröfningen af »de allmänna grunder», på hvilka en eventuel lagstiftning i ämnet syntes böra byggas. Utskottet föreställer sig dock, att derest denna lagstiftning skulle visa sig betinga Riksdagens medverkan, sådan enklast vinnes genom sjelfva författningsförslagets framläggande för Riksdagen; och tillåter sig derfor utskottet, med anledning af den förevarande motionen, hemställa,

att Första Kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t tacktes dels låta utröna om och till hvilken utsträckning stadganden må kunna meddelas i syfte att vid slaggt af hemdjur minsta möjliga lidande, medelst förutgående bedöfning eller på annat ändamålsenligt sätt, tillfogas djuren, dels ock, derest utredningen dertill föranleder, låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagstiftning i ämnet.

Stockholm den 14 maj 1895.

På utskottets vägnar:

SIGFRID WIESELGREN.